

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 41/2023-8

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED],

proti uzneseniu Okresného súdu Žiar nad Hronom č. k. 4 Nt 82/2021 z 27. apríla 2022 a proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 3 Tos 63/2022 z 20. júla 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 6. septembra 2022 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Okresného súdu Žiar nad Hronom (ďalej len „okresný súd“) č. k. 4 Nt 82/2021 z 27. apríla 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie okresného súdu“) a uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 Tos 63/2022 z 20. júla 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že okresný súd rozsudkom č. k. 2 T 79/2015 z 22. júna 2016 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 5 To 86/2016 zo 6. septembra 2016 sťažovateľa uznal vinným zo zločinu lúpeže formou spolupáchateľstva podľa 188 ods. 1 a 2 písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 20 Trestného zákona a prečinu porušovania domovej slobody formou spolupáchateľstva podľa § 194 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 20 Trestného zákona, za čo mu bol uložený úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 10 rokov v ústave na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom stráženia.

2.1. Návrhom doručeným okresnému súdu 19. októbra 2021 sa sťažovateľ domáhal povolenia obnovy konania vo veci rozsudku okresného súdu č. k. 2 T 79/2015 z 22. júna 2016 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 5 To 86/2016 zo 6. septembra 2016, o ktorom okresný súd napadnutým uznesením rozhodol tak, že podľa § 399 ods. 2 Trestného poriadku návrh na povolenie obnovy konania zamietol.

2.2. Proti tomuto rozhodnutiu okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej krajský súd napadnutým uznesením rozhodol tak, že ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti v podstatnom namieta, že okresný súd napadnutým uznesením arbitrárne zamietol návrh na povolenie obnovy konania a následne aj krajský súd arbitrárne vyhodnotil ním prezentované okolnosti ako také, ktoré nespĺňajú kritériá dôvodov na povolenie obnovy konania predpokladané § 394 Trestného poriadku, a napadnutým uznesením jeho sťažnosť ako nedôvodnú arbitrárne zamietol. Sťažovateľ návrh na povolenie obnovy konania odôvodnil rozsudkom Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) z 25. novembra 2021 vo veci Mucha proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 63703/19 a rozsudkom okresného súdu č. k. 2T/64/2015 z 15. apríla 2015, ktorým bola schválená dohoda o vine a treste (1Pv 553/14/6613) medzi prokurátorkou Okresnej prokuratúry Žiar nad Hronom a spoluobvineným [REDAKOVANÉ]. O schválení dohody o vine a treste rozhodoval rovnako ako v jeho veci predseda senátu JUDr. Miroslav Toma. Poukázal na identický popis skutku v obidvoch rozsudkoch. Podľa názoru sťažovateľa tento ním navrhovaný dôvod opodstatňoval povolenie obnovy konania podľa § 394 ods. 4 Trestného poriadku.

3.1. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu sťažovateľ namieta porušenie práva na nestranný súd z dôvodu, že členom senátu krajského súdu, ktorý rozhodol napadnutým uznesením, bol aj sudca krajského súdu JUDr. Jozef Mikluš (ďalej len „sudca krajského súdu“), ktorý bol činný v pôvodnom konaní (sťažovateľ v tejto súvislosti poukázal na uznesenie krajského súdu č. k. 2 Tpo 49/2014 z 27. novembra 2014), čo je dôvodom na jeho vylúčenie z rozhodovania o sťažovateľovom návrhu na povolenie obnovy konania.

3.2. Sťažovateľ taktiež namieta, že krajský súd napadnutým uznesením nerozhodol o jeho návrhu, aby z konania o návrhu na povolenie obnovy konania vylúčil prokurátorku Okresnej prokuratúry Žiar nad Hronom JUDr. Alexandru Tužinskú (ďalej len „prokurátorka okresnej prokuratúry“), ktorá bola činná v pôvodnom konaní.

4. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jeho označeného základného práva napadnutými uzneseniami okresného súdu a krajského súdu, zrušil napadnuté uznesenia okresného súdu a krajského súdu, vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie, vylúčil prokurátorku okresnej prokuratúry a sudcu krajského súdu z konania v jeho veci a priznal mu náhradu nemajetkovej ujmy v sume 5 000 eur.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutými uzneseniami okresného súdu a krajského súdu. Podľa názoru sťažovateľa k porušeniu ním označených práv malo dôjsť tým, že 1.) konajúce súdy arbitrárne vyhodnotili ním prezentované okolnosti ako také, ktoré nespĺňajú kritériá dôvodov na povolenie obnovy konania predpokladané § 394 Trestného poriadku; 2.) na prijatí napadnutého rozhodnutia krajského súdu sa podieľal sudca krajského súdu, ktorý mal byť vylúčený, keďže bol činný aj v pôvodnom konaní; 3.) krajský súd nerozhodol o návrhu sťažovateľa, aby vylúčil prokurátorku okresnej prokuratúry.

6. Ústavný súd ústavnú sťažnosť predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

7. Ústavný súd na predbežnom prerokovaní preskúmal, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde) a osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

8. Napriek absencii právneho zastúpenia sťažovateľa a z toho vyplývajúcim viacerým nedostatkom niektorých zákonom ustanovených náležitostí ústavnej sťažnosti ústavný súd nepovažoval za potrebné sťažovateľa vyzývať na doplnenie jeho podania, vyhodnotiac ho za obsahovo natoľko zrozumiteľné, že umožňuje realizovať ústavný prieskum.

9. V rámci predbežného prerokovania s prihliadnutím na sťažovateľom formulované argumenty ústavný súd dospel k záveru, že ústavnú sťažnosť sťažovateľa je potrebné odmietnuť podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde, a to v časti z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie [§ 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde] a v časti ako zjavne neopodstatnenú [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde].

III.1. K namietanému porušeniu označeného základného práva napadnutým uznesením okresného súdu:

10. Vo vzťahu k sťažovateľom napadnutému uzneseniu okresného súdu ústavný súd konštatuje, že v zmysle princípu subsidiarity zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy poskytuje ústavný súd v konaní podľa uvedeného článku ochranu základným právam alebo slobodám fyzických osôb a právnických osôb za podmienky, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je teda rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom ochranu základným právam a slobodám poskytuje v zmysle ústavy primárne všeobecné súdnictvo a ústavný súd až subsidiárne.

11. Sťažovateľ podal proti napadnutému uzneseniu okresného súdu sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd napadnutým uznesením. Sťažovateľ teda využil možnosť podania riadneho opravného prostriedku proti napadnutému uzneseniu okresného súdu, o ktorom bolo krajským súdom aj rozhodnuté.

12. Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť v časti namietajúcej porušenie označeného základného práva napadnutým uznesením okresného súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu označeného základného práva napadnutým uznesením krajského súdu:

13. Z § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

14. Ústavný súd zároveň zdôrazňuje, že nie je opravnou inšinciou všeobecných súdov. Preskúmanie rozhodnutia všeobecného súdu v konaní pred ústavným súdom má opodstatnenie len v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo rozhodnutím (opatrením alebo iným zásahom) došlo k porušeniu základného práva alebo základnej slobody. Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody. Ústavnoprávnou požiadavkou je tiež to, aby všeobecnými súdmi vydané rozhodnutia boli riadne, zrozumiteľné a logicky odôvodnené. Do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy však nepatrí právo účastníka dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov, resp. toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania.

15. Vychádzajúc z týchto základných princípov, ústavný súd posúdil ústavnú sťažnosť sťažovateľa vo vzťahu k napadnutému postupu a uzneseniu krajského súdu.

16. Podľa § 394 ods. 1 Trestného poriadku obnova konania, ktoré sa skončilo právoplatným rozsudkom alebo právoplatným trestným rozkazom, sa povolí, ak vyjdú najavo skutočnosti alebo dôkazy súdu skôr neznáme, ktoré by mohli samy osebe alebo v spojení so skutočnosťami

a s dôkazmi už skôr známymi odôvodniť iné rozhodnutie o vine alebo vzhľadom na ktoré by pôvodne uložený trest bol v zrejmom nepomere k závažnosti činu alebo k pomerom páchatel'a, alebo uložený druh trestu by bol v zrejmom rozpore s účelom trestu, alebo vzhľadom na ktoré upustenie od potrestania alebo upustenie od uloženia súhrnného trestu by bolo v zrejmom nepomere k závažnosti činu alebo k pomerom páchatel'a, alebo by bolo v zrejmom rozpore s účelom trestu.

16.1. Podľa § 394 ods. 4 písm. a) Trestného poriadku skutočnosťou skôr neznámou podľa odsekov 1 až 3 je aj rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorého rozhodnutím prokurátora alebo súdu Slovenskej republiky alebo v konaní, ktoré mu predchádzalo, boli porušené základné ľudské práva alebo slobody obvineného, ak negatívne dôsledky tohto rozhodnutia nemožno inak napraviť.

17. Krajský súd napadnutým uznesením rozhodol tak, že sťažnosť sťažovateľa proti predmetnému prvostupňovému uzneseniu okresného súdu ako nedôvodnú zamietol, keďže podľa názoru krajského súdu v danom prípade neboli splnené podmienky uvedené v zákonom ustanovení § 394 ods. 1 Trestného poriadku na povolenie obnovy konania.

17.1. V odôvodnení napadnutého uznesenia krajský súd v podstatnom uviedol, že sa stotožňuje s argumentáciou okresného súdu v odôvodnení prvostupňového rozhodnutia. Krajský súd zároveň konštatoval, že sťažovateľom namietané skutočnosti, že v konaní vedenom okresným sudom pod sp. zn. 2 T 79/2015 vo vzťahu k jeho osobe došlo k porušeniu prezumpcie neviny, práva na prejednanie vecí nestranným sudom, a tým aj práva na spravodlivý proces, nie sú pre povolenie obnovy konania relevantné, keďže inštitút mimoriadneho opravného prostriedku obnovy konania je viazaný výlučne na existenciu skôr neznámych skutočností alebo dôkazov, ktoré sú spôsobilé odôvodniť iné rozhodnutie o vine, resp. treste. Sťažovateľom namietané skutočnosti sú procesnej povahy a na ich odstránenie neslúži inštitút obnovy konania, ale možno ich považovať za dôvody na podanie dovolania, ktoré v predmetnej trestnej veci sťažovateľ aj podával, pričom tieto boli uzneseniami Najvyššieho sudu Slovenskej republiky č. k. 5 Tdo 91/2016 z 5. januára 2017 a č. k. 2 Tdo 85/2017 z 21. marca 2018 odmietnuté. Krajský súd poukázal, že návrh na obnovu konania nepredstavuje ďalší opravný prostriedok, ktorý možno využiť v prípade, ak odsúdený nebol úspešný v dovolacom konaní. Krajský súd zároveň konštatoval, že rozhodnutie ESLP vo veci Mucha proti Slovenskej republike, na ktoré sťažovateľ poukazoval, nesúvisí s trestným konaním vedeným na okresnom súde pod sp. zn. 2 T 79/2015, a preto podľa názoru krajského súdu okresný súd správne uzavrel, že nepredstavuje skutočnosť súdu skôr neznámu, ktorá by odôvodňovala obnovu konania v zmysle § 394 ods. 1 Trestného poriadku v spojení s § 394 ods. 4 písm. a) Trestného poriadku.

18. Pretože krajský súd sa stotožnil s odôvodnením napadnutého uznesenia okresného súdu, ústavný súd sa aj s týmto uznesením náležite oboznámil, pričom však ústavný súd na tomto mieste už nepovažoval za potrebné opakovať argumentáciu prvostupňového rozhodnutia okresného súdu, keďže táto je sťažovateľovi dobre známa.

19. Vychádzajúc z obsahu odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu, ako aj z citovanej relevantnej právnej úpravy, bez toho, aby bolo potrebné dôvody rozhodnutia krajského súdu ďalej

analyzovať, keďže sú podľa názoru ústavného súdu dostatočne výpovedné, pokiaľ ide o zodpovedanie otázky, či návrh sťažovateľa na povolenie obnovy predmetného trestného konania obsahoval kvalifikované skutočnosti opodstatňujúce povolenie obnovy konania, ústavný súd konštatuje ústavnú konformnosť odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu. Krajský súd sa vo svojom rozhodnutí náležite vysporiadal s relevantnou argumentáciou sťažovateľa a riadne vysvetlil dôvody na zamietnutie sťažnosti sťažovateľa proti prvostupňovému rozhodnutiu okresného súdu. Odpoveď krajského súdu hodnotí ústavný súd ako dostatočnú, bez zjavných logických protirečení, plne zodpovedajúcu kritériám stanoveným pre náležité odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov judikatúrou ústavného súdu.

19.1. Záver krajského súdu o tom, že v prípade sťažovateľa nie je daný dôvod obnovy konania podľa § 394 ods. 4 písm. a) Trestného poriadku, keďže rozhodnutie ESLP vo veci Mucha proti Slovenskej republike, na ktoré sťažovateľ poukazoval, nesúvisí s trestným konaním vedeným proti sťažovateľovi na okresnom súde pod sp. zn. 2 T 79/2015, je v súlade s relevantnou právnou úpravou. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že z § 394 ods. 4 písm. a) Trestného poriadku vyplýva, že navrhnúť povolenie obnovy konania možno vo vzťahu k osobe, ku ktorej ESLP rozhodol, že rozhodnutím súdu Slovenskej republiky alebo v konaní, ktoré mu predchádzalo, boli porušené jej základné ľudské práva alebo slobody. Je pritom zrejmé, že ESLP pri rozhodovaní vo veci Mucha proti Slovenskej republike nerozhodoval o porušení práv sťažovateľa, ale výhradne len o porušení práv obvineného Muchu.

19.2. Možno tak konštatovať, že zamietnutie sťažnosti sťažovateľa bolo založené na racionálnom a ústavne konformnom výklade relevantnej právnej úpravy, ktorý nepopiera jej účel a podstatu. Ingerencia ústavného súdu do výkonu právomoci krajského súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Ústavný súd zároveň poukazuje na ustálený právny názor, podľa ktorého právo na spravodlivý proces neznačí právo na úspech v konaní pred všeobecným súdom (II. ÚS 3/97, II. ÚS 173/07). Vzhľadom na uvedené je námietka arbitrárnosti napadnutého uznesenia krajského súdu zjavne neopodstatnená.

20. Sťažovateľ zároveň vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu namietal, že na jeho prijatí sa podieľal aj sudca krajského súdu, ktorý mal byť vylúčený, keďže bol činný aj v pôvodnom konaní. Vo vzťahu k tejto námietke ústavný súd poukazuje na znenie § 397 ods. 2 Trestného poriadku upravujúceho príslušnosť súdu na rozhodnutie o obnove konania, v zmysle ktorého o návrhu na povolenie obnovy konania, ktoré sa skončilo právoplatným rozhodnutím súdu, rozhoduje iný senát súdu, ktorý vo veci rozhodol v prvom stupni. Táto právna úprava teda dopĺňa dôvody vylúčenia sudcov (súdu prvého stupňa), ktoré sú uvedené v § 31 Trestného poriadku. Z uvedeného vyplýva, že tento osobitný dôvod vylúčenia sa týka výhradne senátu súdu, ktorý vo veci rozhodoval v prvom stupni. Zároveň je potrebné poukázať na to, že sťažovateľom namietaný sudca krajského súdu, ktorý sa podieľal na prijatí napadnutého rozhodnutia krajského súdu, sa v pôvodnom konaní ani vôbec nepodieľal na rozhodovaní o merite trestnej veci sťažovateľa (t. j. v pôvodnom konaní neparticipoval pri rozhodovaní o vine a treste sťažovateľa), ale rozhodoval „len“ o väzbe sťažovateľa – z uznesenia krajského súdu, na ktoré v odôvodnení ústavnej sťažnosti poukázal sám sťažovateľ, vyplýva, že sudca krajského súdu v rámci sťažnostného konania rozhodoval o sťažnosti sťažovateľa proti jeho vzatiu do väzby. Vzhľadom na uvedené je aj táto námietka sťažovateľa zjavne neopodstatnená.

21. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti taktiež namietal, že krajský súd napadnutým uznesením nerozhodol o jeho návrhu na vylúčenie prokurátorky okresnej prokuratúry z konania o návrhu na povolenie obnovy konania. Vo vzťahu k tejto námietke ústavný súd konštatuje, že Trestný poriadok neumožňuje, aby súd rozhodujúci o návrhu na povolenie obnovy konania rozhodoval o vylúčení prokurátora. Vzhľadom na uvedené je aj táto námietka sťažovateľa zjavne neopodstatnená.

22. Vychádzajúc z už uvedeného, ústavný súd pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že sťažovateľom napadnuté uznesenie krajského súdu v ničom nesignalizuje možnosť porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorej dôvodnosť by bolo potrebné preskúmať po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, resp. ústavný súd dospel k záveru, že medzi sťažovateľom napadnutým uznesením krajského súdu a obsahom základného práva, ktorého vyslovenia porušenia sa sťažovateľ domáha, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o jeho porušení.

23. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa v rámci predbežného prerokovania v časti namietajúcej porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

24. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť ako celok odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uplatnenými v jeho ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. januára 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu